

יום שישי כ"ט באדר תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

ניתן להפיץ לזיכוי הרבים תחת השם 'נר שמואל' בלבד

נר שמואל



לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

כתובות - מ"ו

1. 'האומר חצי ערכי עלי' לת"ק נותן חצי ערכו, אך לר' יוסי בר"י: לוקה בכך שצריך לתת ערך שלם. מה הטעם? גזירה שמא יאמר 'ערך חצי עלי' ובזה וודאי צריך לשלם ערך שלם, כיון שחציו נחשב 'אבר שהנשמה תלויה בו' [ומכאן שחיוב ממון נקרא אף מלקות].
2. מוציא שם רע - מנין ש'וענשו אותו' זה ממון ו'ויסרו' זה מלקות?
'וענשו' - 'וענשו אותו מאה כסף'. 'ויסרו' - גזירה שוה יסרו מיסרו ובן מבן ובן מבן והיה אם בן הכות הרשע.
3. היכן מצינו אזהרה למוציא שם רע?
א. ר' אלעזר - 'לא תלך רכיל' [ולר"ג למדו מכאן אזהרה לב"ד שלא יהא רך לזה וקשה לזה].
ב. רבי נתן - 'ונשמרת מכל דבר רע' [ולר"א למדו מכאן שאל יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה].
4. אלו תנאים הגמרא מביאה לחייב מוציא שם?
א. אם לא הזמין את העדים והם העידו מעצמם, אינו חייב מלקות וקנס.
ב. אם הזמין אבל לא שכרם לשקר לתנא דברייתא - חייב. לר' יהודה - פטור, גזירה שוה 'ושם לה עלילות' 'לא תשימון עליו נשך' שמשלם ממון.
ג. נסתפק רבי ירמיה - כששכרן בקרקע, או כששכרן בפחות משהו פרוטה, או שניהם בפרוטה, [שבאופנים אלו אין איסור ריבית מן התורה].
ד. נסתפק רב אשי - כשנשא אשה בשנית והוציא שם רע על הנישואין הראשונים.
ה. יבם שהוציא שם רע שכשאוהו המת נשאה לא מצא לה בתולים - פטור, שנאמר 'את בתי נתתי לאיש הזה' לזה ולא ליבם.
5. בא לבי"ד ואומר לאבא 'לא מצאתי לבתך בתולים' אם יש עדים שזינתה תחתיו בסקילה, אבל אם זינתה קודם אירוסיה כתובתה מנה כדין בעולה, אם נמצא ששיקרו העדים, לרבנן לוקה ומשלם בין בעל ובין לא בעל, לרבי אליעזר בן יעקב רק אם בעל, אלו פסוקים הגמרא מיישבת לדעת רבנן?
א. ובא אליה ואקרב אליה - ובא אליה בעלילות, ואקרב אליה בדברים, שדיבר עמה ונתעורר חשדו.
ב. לא מצאתי לבתך בתולים - 'כשרי בתולים' עדים שיכשירוהו כבתולה.
ג. ואלה בתולי בתי - כשרי בתולי בתי. העידם המזימים שמכשירים אותה.
ד. ופרשו השמלה - פרשו מה ששם לה, ביררו. ומצינו גם בברייתא שהפירוש שמבררים הדבר כשמלה חדשה.
רבי יוחנן פסק - מוציא שם רע חייב רק אם בעלה כדרכה הוציא שם רע שזינתה כדרכה. [אע"פ שבכל העונשים והמלקות בתורה אין חילוק].
6. האב זכאי לקבל את כסף קידושי בתו הקטנה או הנערה, או בשטר האירוסין או למוסרה לביאה לשם קידושין. מניין?
לה"א א': נאמר באמה עבריה 'ויצאה חנם אין כסף' ודרשו אין כסף לאדון זה ביציאתה אבל יש כסף לאדון אחר - כשיוצאת מרשות אביה. ואין לומר שהכסף לעצמה, כיון שהוא מקנה אותה 'את בתי נתתי'. בוודאי הכסף אליו. ודחו: שמא מדובר בקטנה, ולא בנערה שיכולה לקדש עצמה. לה"א ב': 'בנעוריה בית אביה' כל שבח נעורים לאביה. ודחו: כוונת הפסוק שיכול להפר נדריה [לכן רב לא למד ממנו שמעשה הבת לאביה].
ואין ללמוד - מהפרת נדרים לכסף קידושין, כיון שממונא מאיסורא לא ילפינן.
ואין ללמוד - מכך שמקבל קנס אם נאנסה, כיון שממונא מקנסא לא ילפינן.
ואין ללמוד - מכך שמקבל את הבושת ופגם, כיון שבהם הוא שייך שהרי בידו למוסרה למנוול ומוכה שחין.
למסקנא - המקור כמו בה"א א', והטעם שאין הכסף לעצמה, שמסתבר שכונת הפסוק למעט שאילו בקידושין יש כסף לאדון שיוצאת ממנו - אביה. ואף שעדיין צריכה מסירה לחופה אבל לענין הפרת נדרים יצאה מרשותו שאינו מיפר לבדו אלא יחד עם בעלה.
המקור שזכאי בשטר וביאה - 'והיתה לאיש אחר' הוקשו הוויות זה לזה.
עוד במשנתנו - האב זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה. ומקבל את גיטה ואינו אוכל פירות נכסי בתו בחייה.
אם נשאת - הבעל יתר בכך שאוכל פירות בחייה, וחייב במזונותיה ובפרקונה וקבורתה.
רבי יהודה אומר - אפי' עני שבישראל לא יפחות בלווית אשתו משני חלילין ומקוננת.

"אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחת" (חגיגה ט)